

Tarptautinės programos „Zipio draugai“ tikslas – padėti 5–7 metų vaikams įgyti socialinių bei emocinių sunkumų įveikimo gebėjimų, siekiant geresnės vaikų emocinės savijautos.

Programa skirta vaikams, ugdomiems ikimokyklinių įstaigų, darželių-mokyklų ir visų tipų bendrojo lavinimo mokyklų ikimokyklinėse bei priešmokyklinėse grupėse ir pirmosiose klasėse lietuvių, lenkų ir rusų kalbomis. Ji taip pat gali būti įgyvendinama popamokiniuose užsiėmimuose (būreliuose) ar vaikų dienos centruose.

2017 metais pradėtas įgyvendinti programos segmentas, skirtas specialiuųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams.

Specialistų nuomone, programa „Zipio draugai“ yra išskirtinė kitų prevencinių programų tarpe.

Programa „Zipio draugai“ Lietuvoje vykdoma nuo 2000 metų. Nuo programos įgyvendinimo pradžios, joje yra dalyvavę daugiau kaip 304 tūkstančiai vaikų, darbui programoje paruošti 6,4 tūkstančiai pedagogų iš visų Lietuvos apskričių. Programa, įvertinus jos ypač pozityvų poveikį vaikams, buvo įtraukta į Nacionalinę smurto prieš vaikus prevencijos ir pagalbos vaikams programą (LRV 2008 m. balandžio 24 d. Nr. 392 nutarimas; VŽ, 2008, Nr. 51-1892) ir Lietuvos respublikos vyriausybės nutarimu rekomenduojama programą plėtoti ikimokyklinio ugdymo įstaigose. Programa „Zipio draugai“ buvo įtraukta į nacionalinę programą „Saugios aplinkos mokykloje kūrimas“ ir „Saugios aplinkos mokykloje kūrimas II“ (2012 – 2020). Programos „Zipio draugai“ įgyvendinimui Lietuvos ugdymo įstaigose pritaria Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Tai patvirtina programos vykdytojų ir ŠMSM bendradarbiavimo sutartis.

Programa remiasi šešių dalių/pasakojimų ciklu, pavadintu „Zipio draugai“. Pasakojimai skirti temoms „Jausmai“, „Bendravimas“, „Tarpusavio santykių užmezgimas ir nutraukimas“, „Konflikto sprendimas“, „Pasikeitimo ir netekties išgyvenimas“ ir „Įveikiame“. Pagrindinis šių nuotaikingų istorijų veikėjas – Zipis – yra vabzdys (gyvalazdė), draugaujantis su dvyniais broliuku ir sesute bei jų draugais. Pasakojimų veikėjai susiduria su mažiesiems pažįstamais dalykais: draugyste, bendravimu, vienišumo jausmu, skriaudimu, priekabiavimu, patyčiomis, reagavimu į pokyčius ir netektis, situacijomis, kai reikia viską pradėti iš naujo. Istorijas apie pasakojimų veikėjus iliustruoja ryškiaspalviai piešinėliai. Kiekviena programos dalis išdalinta į 4 valandėles. Iš viso jų yra 24. Vienos valandėlės trukmė – 45 minutės.

Valandėles vaikams veda programos „Zipio draugai“ pedagogo kvalifikaciją įgijęs vaikų pedagogas (auklėtojas ar mokytojas).

Dalyvaudami programoje vaikai mokosi atpažinti savo jausmus, juose susivokti, pavadinti ir išreikšti sau ir kitiems priimtinais būdais. Vaikai skatinami ieškoti elgesio būdų, padedančių sumažinti nemalonių išgyvenimų keliamą įtampą arba pakeisti probleminę situaciją ir pasijausti geriau, neįskaudinant kitų. Jie pratinasi išsakyti savo norus ir tai, kas skaudina, o ne pulti muštis; pratinasi pasidalyti savo liūdesiu ar nerimu, o ne užsisklęsti savyje; ieškoti ir prašyti pagalbos, kai būna sunku.

Programos „Zipio draugai“ pedagogai tobulina savo profesines kompetencijas – socialinę, socioedukacinę, mokinių motyvavimo ir paramos jiems teikimo. Pedagogai pastebi, jog taip pat patobulėja jų bendrakultūrinės bei dalykinės kompetencijos.

Tėvų įsitraukimas į programą „Zipio draugai“ – itin svarbus. Programos metu vaikų įgytiems pozityviems įgūdžiams įtvirtinti ir išlaikyti daug reikšmės turi tai, kiek palaikymo ir supratimo vaikas sulaukia iš jam artimos aplinkos, o ypač iš svarbiausių jo gyvenime žmonių – savo tėvų ir globėjų.

Siekiant įsitikinti programos efektyvumu, ji buvo ne kartą profesionaliai ir nepriklausomai vertinta. Atlikti lyginamieji programoje dalyvavusių ir nedalyvavusių vaikų tyrimai, siekiant įvertinti programos poveikį vaikų savijautai ir elgesiui. Rezultatai parodė, kad programa turi didelį poveikį vaikams: išauga jų pasitikėjimas savimi ir savo gebėjimais, atsparumas neigiamai aplinkos įtakai, gebėjimas susivaldyti, vaikai tampa jautresni draugų ir artimųjų emocinei būsenai bei problemoms, draugiškesni, gebantys drauge rasti išeitį, susitarti. Mažėja vaikų agresyvaus, nevaldomo elgesio atvejų. Ypač svarbus pasiekimas – padidėjęs vaikų gebėjimas įveikti kasdienes sunkumus.